

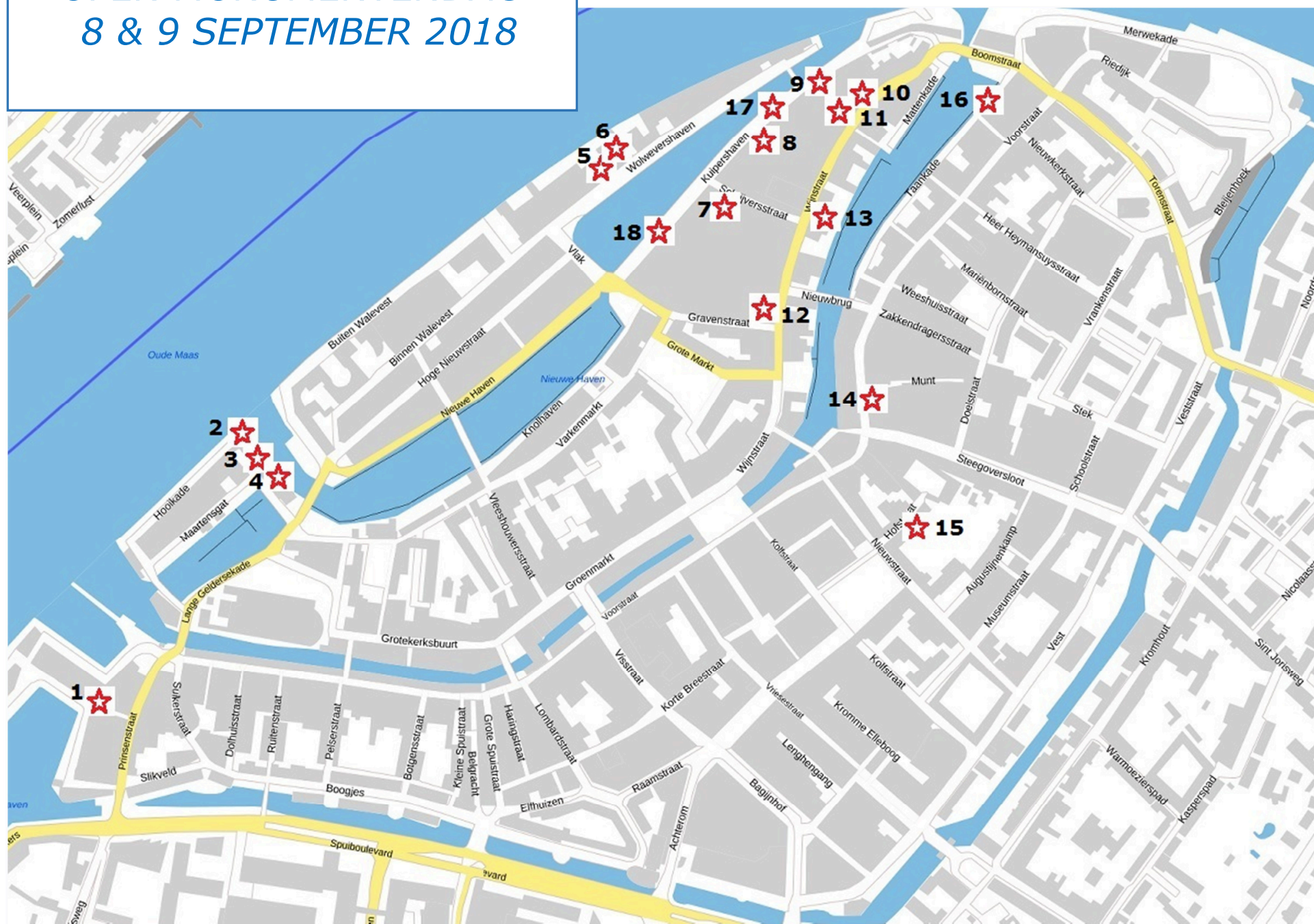
DORDRECHT IN EUROPA - EUROPA IN DORDRECHT

OPEN MONUMENTENDAG
8 & 9 SEPTEMBER 2018

ONS ERFGOED:
WAAR VERLEDEN EN
TOEKOMST SAMENKOMEN

2018
EUROPEES JAAR
VAN HET CULTUREEL
ERFGOED
#EuropeForCulture

Open
MONUMENTENDAG

1. **Hamburg**, Grote Kalkstraat 7
2. **Rusland**, Korte Engelenburgerkade 2-4
3. **Engeland**, Korte Engelenburgerkade 6-10
4. **Neurenberg**, Korte Engelenburgerkade 12-16
5. **Oslo**, Wolwevershaven 31-32
6. **Stokholm**, Wolwevershaven 30
7. **Bergen in Noorwegen**, Schrijversstraat 16-18 *
8. **Rhein-Elbe**, Kuipershaven 32-33
9. **Rheims**, Kuipershaven 15-16
10. **Bordeaux**, Wijnstraat 61-63
11. **Pauillac**, Wijnstraat 79
12. **Henegouwen**, Wijnstraat 155-157/Gravenstraat 31-35 *
13. **Embda**, nu Wijnstraat 110-112, was Varkenmarkt 1
14. **Dit is in Oostenryck**, Voorstraat 190-192 *
15. **Aecken**, nu Hofstraat 12, was Voorstraat 256
16. Antwerpse kade, nu Taankade
17. Engelse kade, nu Kuipershaven
tussen Palingstraat en Schrijversstraat
18. Keulse kade, nu Kuipershaven
tussen Schrijversstraat en Aardappelmarkt

Pand 7, **Bergen in Noorwegen**, is op
zaterdag 8 september tussen 10.00 en 17.00 uur
speciaal opengesteld voor bezoek en
het vakteam erfgoed geeft op de begane grond
meer informatie over de bijzondere geschiedenis van dit pand.

* open op zaterdag en/of zondag

1. HAMBURG

Oorspronkelijk een 17^e-eeuws pakhuis, gebouwd na aanleg van de Kalkhaven in 1655. Vanuit de Duitse havenstad Hamburg werd onder andere kalk aangevoerd.

De naam *Hamburg* stond ooit geschilderd op de luiken maar is na de herbesteding tot kantoorpand

verdwenen. Het pakhuis heeft een vloeroppervlak van 268m² en is nu in gebruik als kantoor.

2. RUSLAND

Oorspronkelijk een 17e -eeuws pakhuis. De naam *Rusland* stond in de vorige eeuw nog meerdere keren geschilderd op de luiken aan drie gevels: twee aan het water en één aan de kade. Het pand heeft een

vloeroppervlak van 652m². Het pakhuis is in 1988 bijna volledig herbouwd als appartementencomplex op de oude funderingen. De jaartalsteen 1688 is op een wat vreemde plek herplaatst.

3. ENGELAND

4. NEURENBERG

Ook dit zijn oorspronkelijk 17e eeuwse pakhuizen met een vloeroppervlak van 365m² en 350m². De namen *Engeland* en *Neurenberg* stonden in de vorige eeuw nog geschilderd op de luiken op de verdiepingen.

Waarschijnlijk zijn deze drie pakhuizen op een rij gebruikt voor de opslag van graan en mogelijk ook hop (voor bier). Dit was namelijk vooral afkomstig uit de Oostzeelanden, maar ook uit Engeland en Duitsland (Beieren). In 1587 was er op de nabijgelegen Pottenkade een openlucht korenbeurs in gebruik genomen met een eigen korenmetershuis. In 1834 is aan de Bomkade de 'vaste' Korenbeurs gebouwd. Ook *Engeland* en *Neurenberg* zijn verbouwd tot appartementencomplexen.

5. OSLO

De geschiedenis van het pand gaat terug tot het midden van de 17e eeuw. Het bestond uit twee pakhuizen en had tot in de 20^e eeuw nog een rechtstreekse verbinding met het naastgelegen pakhuis *Stokholm*. De oorspronkelijke panden zijn in 1849

afgebroken en herbouwd door en voor wijnhandelaar Frans van den Hoogen. Deze wijnhandelaar was sinds 1844 actief in Dordrecht. De naam stond ooit geschilderd op de entreeuren. De ingemetselde gevelsteen met de naam *Oslo* is een latere toevoeging. De tot twee woningen verbouwde pakhuizen hebben samen een vloeroppervlak van 1100m².

6. STOKHOLM

Het pand *Stokholm* werd gebouwd in opdracht van de koopman Johan Anthonij Bruyn die zelf afkomstig was uit Stockholm in Zweden. Johan Bruyn kocht in 1730 twee bestaande

pakhuizen in Dordrecht en liet deze slopen om ruimte te maken voor de nieuwbouw van zijn grote suikerraffinaderij. Helaas gaat hij al zeven jaar later failliet. Tot 1777 blijft er wel een suikerraffinaderij in het pand gevestigd. Daarna wordt het in gebruik genomen als pakhuis. Eerst voor graan, dan voor koffie en suiker, meekrap en graan, gevolgd door ijzer en staal en vervolgens granen, zaden en peulvruchten. In 1989 is het pakhuis herbestedend tot kantoorpand. Het heeft een vloeroppervlak van maar liefst 2470m²!!

7. BERGEN (SPECIAAL OPEN OP ZATERDAG, 10.00-17.00 UUR)

Achter deze gevel uit 1922 gaat een dubbel pakhuis schuil. Dit pakhuis met de naam *Bergen in Noorwegen* was

in bezit van de familie Bouvy. Het maakte deel uit van hun glasfabriek met entree aan de Kuipershaven 112. De oprichter Anthonis Nicolaas Bouvy woonde tussen 1815 en 1826 in Bergen en was daar als ambtenaar werkzaam bij de Hollandse consul. Het dubbele pakhuis werd in 1904 verbouwd tot ketelhuis voor de fabriek en kreeg na een brand in 1922 de huidige gevel met de naamplaat *Bergen in Noorwegen* en daaronder 5 wapenborden. Het pand heeft een vloeroppervlak van 567m² en wordt nu verbouwd tot woning.

8. RHEIN-ELBE

Dit pakhuis kreeg in 1919 een nieuwe voorgevel. Het was een ontwerp van architect Boers in opdracht van de firma Hageman &

van Nievelt, een steenkolen-handel. Op de voorgevel werden twee gevelstenen met de tekst *RHEIN* en *ELBE* geplaatst. Beide rivieren waren essentieel voor het steenkooltransport vanuit Duitsland. In 1930 werd het pakhuis verbouwd tot kantoor met werkplaats en in 1937 tot vestiging voor de EHeM, de Elektrische Houtwaren en Meubelfabriek. Het pand heeft een vloeroppervlak van 640m² en nu een woonfunctie.

9. RHEIMS

De wijnkoperij van J. van Oldenborgh & Zn. werd in 1799 opgericht en vestigde zich in 1831 in Dordrecht. Van Oldenborgh had in dat jaar de volledige wijnhandel inclusief het wijnpakhuis aan de Kuipershaven 17-18 overgenomen van de wijnhandelaar A.S. Rueb.

Sindsdien wordt het pand Pakhuis Oldenborgh genoemd. Ook dit naastgelegen pakhuis *Rheims* behoorde tot het wijnimperium van de firma J. van Oldenborgh. Het pand heeft een vloeroppervlak van 335m² en nu een woonfunctie.

10. BORDEAUX

Het pakhuis Bordeaux verwijst naar uit Frankrijk afkomstige wijnen. Het pand was oorspronkelijk ook al een zeer groot wijnpakhuis met de naam *Den Toelast*. Een toelast is een nu verouderde term voor een groot wijnvat. Tussen 1763 en 1807 was het pand met behoud van de

oude naam in gebruik als suikerraffinaderij. In 1853 liet de firma J. van Oldenborgh, wijnkopers en slijters, hier een nieuw pakhuis bouwen met prominent de naam *Bordeaux* op de voorgevel. Het heeft een vloeroppervlak van 651m² en een kantoor-, winkel- en woonfunctie.

11. PAUILLAC

In 1910 werd het pand van steenkolenkoopman H. Gelissen door architect H.A. Reus in opdracht van de firma J. van Oldenborgh & Zonen, wijnkopers en slijters, verbouwd tot een

wijnpakhuis met bovenwoning. De plaats *Paulliac* ligt ten noorden van de grote haven- en wijnstad Bordeaux. Het pand is nu een woning met een vloeroppervlak van 266m².

12. HENEGOUWEN

Dit grote hoekpand werd gebouwd als '*Rijcouts husinge*'. Het was tussen 1293 en 1385 in gebruik als herberg voor de graaf van Holland, Zeeland én *Henegouwen* (Vlaanderen) wanneer hij een officieel bezoek bracht aan de stad

Dordrecht. Hij logeerde daar dan met zijn hele entourage – zo'n 30 man - op kosten van de stad. Sindsdien staat het huis bekend onder de naam Huis Henegouwen. In het huis zitten nu een aantal ateliers voor kunstenaars. De middeleeuwse opslag- of wijnkelders met hun eigen entree hebben een vloeroppervlak van circa 335m². Deze kelders werden destijds apart van het daar bovengelegen huis verhuurd.

13. EMBDA

Oorspronkelijk zat deze 17^e-eeuwse gevelsteen in het pand Varkenmarkt 1. *Embda* of Emden is een havenstad in Noord Duitsland, gelegen aan de Eems. De gevelsteen laat fraai de

ligging van die stad aan het water zien. In 1571 vond in Emden een synode plaats en in 1618-1619 was het graafschap Emden ook vertegenwoordigd tijdens de Dordtse synode.

14. DIT IS IN OESTENRYCK

Dit pand heeft nog altijd één van de oudste gevelstenen in Dordt, alleen is die lastig te zien. De steen met de tekst *Dit is in Oostenryck* is namelijk in 1745 verplaatst van de oude voorgevel naar de achtergevel. Een tweede gevelsteen meldt het jaar van herbouw 1561. Sinds

1901 is in het pand het Teekengenootschap *Pictura* gehuisvest. Het pand heeft grote opslagkelders met een eigen entree (Voorstraat 192). In die waarschijnlijk oorspronkelijk middeleeuwse kelders met een vloeroppervlak van circa 305m² werd misschien wel (witte) wijn uit Oostenrijk opgeslagen...

15. AECKEN

Oorspronkelijk zat deze 18^e-eeuwse gevelsteen met de naam van de Duitse stad *Aecken* ofwel Aken boven een poortje in de Kolfstraat. Vóór de stadssanering was dit de achtergang voor het pand aan de Voorstraat 258. Tijdens de

restauratie van de Hofstraat in 1974 werd de gevelsteen op deze nieuwe locatie geplaatst.